

Szabadidős és nyelvórai kütyühasználat diákszemmel

Boldizsár Boglárka
Széchenyi István Egyetem, Győr

1. Bevezetés

Az Információs és Kommunikációs Technológiák (IKT) „a tudásközpontú társadalmak alapvető eszközei” (UNESCO 2003: 1), amelyek kiemelten fontosak a 21. századi ember számára megszerzendő készségek kapcsán. Tudvalevő, hogy az IKT környezetben megvalósuló tanulási folyamat fejlesztő hatással bír különféle kulcskészségek esetében (tudásépítés, önszabályozás, önértékelés, együttműködés, sikeres kommunikáció, problémamegoldás), emellett a globális tudatosság kialakítását is támogatja (Shear és mtsai 2011: 13). Éppen ezért szükséges a digitális eszközök oktatási rendszerben és folyamatban való alkalmazásának újragondolása, valamint ezek aktuális célok megvalósításához szükséges adaptálása (UNESCO 2003). Az oktatás sikere abban áll, hogy mennyire és milyen gyorsan képes az átalakult felhasználói igényekhez igazodni (Molnár 2011).

A témát a nemzetközi és a hazai szakirodalom több szempontból is vizsgálja. Ez utóbbi kapcsán a tanulókra, mint IKT felhasználókra vonatkozóan regionális és országos szinten a leggyakrabban az IKT kompetenciát, a digitális eszközök felhasználásának célját és gyakoriságát (pl. MITJ 2007; R. Tóth–Molnár 2009; Sikné Lányi 2000; Sós 2005; Török 2001), a tanulók új technológiákkal kapcsolatos attitűdjét, az informatika tantárgy, az információs technológiai kultúra és életmód témáját vizsgálták (pl. Hanczár 2006; Dancsó 2008). Az idegennyelv-tanítás és az IKT kapcsolatával is számos tanulmány foglalkozik (pl. Benedek és mtsai 2013; Boldizsár 2018; Czékman és mtsai 2017; Kétyi 2016, 2017; Szabó 2013).

A mai tinédzser korosztály életének szerves részét képezi az új technológiák napi szintű használata. A fiatal korosztály új technológiák iránti nyitottsága és magabiztossága jó alapot biztosít arra, hogy belső indíttatásból folyamatosan fejlesszék digitális műveltségüket. Nagy kérdés az, hogy vajon az iskolán kívüli IKT-vel végzett tevékenységek beilleszthetők-e az oktatási, nyelvtanulási folyamatba? Ennek megválaszolásához szükséges tudni, hogy milyen szabadidős kütyühasználati szokásokkal rendelkeznek a tinédzserek. Erre vonatkozóan nincs naprakész adat, de egy magyar felmérés szerint (GfK Hungária 2010) a 15-19 éves korosztály esetében vizsgált napi képernyő előtt (számítógép és televízió) eltöltött idő átlagosan közel öt órát tesz ki. Egy másik, hasonló korosztályon (14-19 évesek) végzett kutatás kapcsán (M. Fazekas–Cs. Czahesz 2011) azt találták, hogy a kamaszok átlagosan napi 1-2 órát (hétfévente 2-3 vagy akár 4 órát) is eltöltenek digitális eszközök (főképp okostelefon és laptop) „társaságában”, elsősorban kikapcsolódási, szórakozási (67,8%) vagy kommunikációs célból (66,5%). A nethasználati profil piramis alapján (vö. Kósa–László 2010), más szóval, hogy a vizsgált fiatalok digitális eszközökkel milyen tevékenységek végrehajtására képesek, a legtöbbjük a „gyakorlott” szinten kap helyet, ami közvetlenül a profi nethasználati (legmagasabb) szint alatt helyezkedik el.

Vajon mennyire felkészültek a nyelvtanárok erre a kihívásra? Szükséges-e magas szintű IKT kompetenciával és a digitális eszközök módszertani alkalmazásáról való elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkezniük? Polónyi (2017) szerint nehéz helyzetben vannak a pedagógusok, ezért irreleváns elvárni tőlük azt, hogy naprakész tudással rendelkezzenek a digitális eszközök módszertani alkalmazhatóságáról, mivel olyan gyorsan fejlődik a technológia, hogy arra még a tanárképző intézmények sincsenek felkészülve. Cetto (2010) azt vallja, hogy ezért leginkább arra kell törekedniük, hogy az intézmény által biztosított IKT

eszközök nyújtotta lehetőségekhez mérten az adott oktatási cél megvalósítására koncentráljanak. Már hazai viszonylatban is a Sulinet mellett (Turcsányi-Szabó–Abonyi-Tóth 2015), egyre több olyan Internetes oldalt lehet találni, amelyek nyelvórán alkalmazható módszertani fogásokat vagy jó gyakorlatot mutatnak be, de továbbképzési programok keretében is elsajátíthatók a szükséges IKT ismeretek és a tanórán jól alkalmazható eszközök módszertani repertoárja (Kárpáti 2003; Főző 2006). Végül a Magyar Digitális Oktatási Stratégia Mintaiskola Projektjének keretén belül (IVSZ 2017) hazánkban is egyre inkább megvalósulni látszik a “Hozd a saját eszközödet” gondolata (BYOD: bring your own device, vö. Attewell 2007), amelynek segítségével áthidalható az oktatási intézményekben esetlegesen előforduló eszközhány, nagyobb mozgásteret biztosítva a pedagógusoknak osztálytermi munkájukban.

Jelen kutatás a tanulók szabadidős és iskolai digitális eszközhasználati szokásait járja körül az idegennyelv-tanulás szemszögéből. A tanulmány célja az, hogy a tanulók véleménye alapján értékelje az IKT eszközök szerepét, jelenlétének szükségességét az iskolai nyelvtanításban.

2. A kutatás háttere

Ez a kvalitatív kismintás kutatás egy korábbi, több szempontsoros online kérdőíves vizsgálat folytatása (Boldizsár 2018), amely félig strukturált interjú formájában valósult meg. A tanulók kiválasztása öt győri általános iskolából az ún. kényelmi mintavétel (convenient sampling, lásd Dörnyei 2007) alapján történt, vagyis a résztvevők önkéntes alapon azokból az intézményekből kerültek ki, amelyek korábban részt vettek az online kérdőíves vizsgálatban. Az interjúkról hangfelvétel készült, amelyet írott formában is rögzítésre került. A vizsgálati személyeket a kutatást megelőzően tájékoztattuk annak céljáról, az adatok anonimitásáról, s azok felhasználási és tárolási körülményeiről.

Az interjúk kutatás az általános iskolás felső tagozatos tanulók körében arra keresi a választ, hogy milyen digitális kompetenciával rendelkeznek, mely eszközökhöz van hozzáférésük otthonukban és milyen gyakran élnek a rendelkezésükre álló lehetőségekkel. További kérdésként vizsgálja azt, hogy a résztvevők látnak-e összefüggést szabadidős digitális eszközhasználatuk és az idegen nyelvi előmenetelük (készségfejlődésük, illetve a nyelvi tartalomban elért eredményeik) között. Az otthoni tevékenységek mellett az intézményes keretek között megvalósuló idegennyelv-tanulás kapcsán a cél továbbá annak feltérképezése volt, hogy a tanórai munkamenetben milyen gyakran és milyen célokra használnak IKT eszközöket. Végül arra kérdeztünk rá, hogy mi a véleményük a tanulóknak arról, hogy milyen egyéb digitális eszközt lehetne még integrálni a nyelvi órai tevékenységekbe, mire lehetne használni ezeket, illetve fontosnak tartják-e ezek alkalmazását nyelvtudásuk eredményesebbé tételében.

Az egyéni és csoportos és interjúkban 5-8. osztályos diákok vettek részt (10 lány és 5 fiú) öt győri oktatási intézményből, akik első idegen nyelvként az angolt és/vagy a német nyelvet tanulják. Összesen 8 interjú került felvételre a délelőtti tanítási időben (N=3) és a tanítást követő délutáni, „tanulószobás” idő alatt (N=5). A részletes adatokat az 1. számú táblázat tartalmazza.

Osztály (életkor)	Első választott idegen nyelv (nyelvi szint – KER)	Interjúalanyok száma	Interjúk száma
5. (11-12 év)	angol nyelv – A1/A2 (3 tanuló)	3	1
6. (12-13 év)	német nyelv – A2 (2 tanuló) angol nyelv – A2/B1 (3 tanuló)	5	3
7. (13-14 év)	angol és német nyelv – A2 (1 tanuló) angol nyelv – A2 (2 tanuló)	3	2
8. (14-15 év)	angol nyelv – B1/B2 (4 tanuló)	4	2
összesen:		15 tanuló	N=8

1. sz. táblázat: Az interjúk kutatás résztvevőinek életkori megoszlása és választott első idegen nyelve

A félig-strukturált interjú kérdések a digitális eszközhasználat és az idegennyelv-tanulás kapcsán három fő téma köré szerveződtek. Az első kérdéscsoportban a tanulók digitális eszközökhöz való hozzáférést vizsgáltuk, valamint a szabadidejükben ezekkel eltöltött átlagos időt és digitális kompetenciájukról alkotott nézetüket. A következő kérdéskör a diákok által preferált eszközök használatára, az internetes keresés, a különféle applikációkkal, játékszoftverekkel való tevékenységük során előnyben részesített nyelvhasználatukra vonatkozott. Végül az intézményi szintű nyelvtanítás kérdése került górcső alá (eszközhasználat gyakorisága, célja), emellett az is, hogy a tanulók milyen eszközöket hoznának be szívesen a nyelvórákra, s milyen tevékenységekre használnák azokat. (Az eredeti kérdéssor az 1. számú mellékletben található.)

3. A kutatási eredmények bemutatása

A kvantitatív és kvalitatív adatok bemutatása az interjúkérdések sorrendjében történik. Az eredmények ismertetését megelőzően fontos megemlíteni, hogy a vizsgálati személyek idegennyelv-választására vonatkozóan nem áll rendelkezésünkre naprakész statisztika sem az általános iskolai, sem a gimnáziumi korosztály esetében Győr városát illetően. A kutatásban résztvevők első idegennyelv-választása ezért nem tekinthető reprezentatív jellegűnek. A vizsgálati személyek többségét az angolul tanuló diákok képviselték (86,7%), s közülük négyen (26,7%) az iskolai nyelvórai kereteken kívül magántanárhoz is járnak (kiskoruktól fogva vagy néhány éve a középfokú nyelvvizsga megszerzése céljából). Az első nyelvként németet választó tanulók a minta 20%-át teszik ki. A résztvevők közül egy diák mindkét idegen nyelvet első osztálytól tanulja intézményes keretek között.

3.1. Otthoni kütyühasználat átlagos ideje és a diákok digitális kompetenciája

Az első kutatási kérdésre, mely a résztvevők otthoni kütyühasználatára és digitális kompetenciáját vizsgálta, az alábbi választ kaptuk. A magukat nagyrészt kompetens eszközhasználóként definiáló interjúalanyoknak a digitális eszközök széles választékához van hozzáférésük otthoni környezetükben, melyek rendszeres, napi szintű használatának időtartama széles skálán mozog.

Az új médiumhasználók mindegyike rendelkezik mobiltelefonnal, nagyrésztük otthonában megtalálható a tablet (73,3%), az asztali számítógép (66,6%) és/vagy laptop (53,3%) is. Ezek mellett a televízió is nagy népszerűségnek örvend (73,3%), vagyis gyakoribb eleme a háztartásoknak, mint a játékkonzolok (Xbox vagy PlayStation, 60%), amelyeket leggyakrabban hétfévenként használnak a diákok. Emellett az interjúalanyok között nem jellemző, hogy rendelkezzenek digitális fényképezőgéppel vagy videókamerával, a CD-, illetve

DVD-lejátszót pedig senki sem említette meg a megkérdezett diákok közül. Érdekességként említeném még a Google Home Mini eszközt, amellyel egy tanuló rendelkezik.

A kütyühasználat időtartamát tekintve nagy egyéni eltérések tapasztalhatók, amely a napi fél és egy órától egészen a 8 órás felhasználói időig terjed. A digitális eszközökkel eltöltött idő nem köthető életkorhoz, vagyis nem jellemző, hogy a fiatalabb korosztály kevesebb időt töltsen az IKT-vel, mint idősebb társaik. Ez inkább annak függvénye, hogy ki milyen tevékenységre használja azokat. Az eszközhasználat kapcsán a fiatalok napi szinten a leginkább az okostelefont, tabletet vagy laptopot részesítik előnyben.

A tanulók digitális kompetenciáját illetően rutinfeladatként számoltak be az alábbi tevékenységekről: információ letöltése, feltöltése, üzenetküldés, különféle applikációk használata, ellenben a programozás terén egyikük sem jeleskedett.

„...a szüleinkhez képest szerintem jelentősen fejlettebbek vagyunk ilyen téren, [...] de mondjuk nem jut, nem tudnék egy programot írni,” (T9, 15 év)

A résztvevők többsége (91%-a) tehát kompetens eszközhasználónak mondta magát, s csak elenyésző arányban (3,5%) nyilatkozták azt, hogy bizonyos tekintetben nem teljesen hozzáértők, s ilyenkor idősebb testvéreik segítségét kérik.

3.2. Az otthoni kütyühasználat idegennyelv-tanulásra gyakorolt hatása

Az interjúkutatás eredményeként a fenti kérdés kapcsán azt kaptuk, hogy a fiatalok között a leggyakoribb otthoni digitális eszközökkel végzett tevékenység a videó- és filmnézés, valamint a zenehallgatás. Ezeknél jellemzően kevesebb időt töltenek a megkérdezettek a csevegő programokkal (Messenger, Viber, Snapchat, Amino) és a közösségi média oldalak (Facebook, Instagram) látogatásával, amelyeket leginkább kommunikációs csatornaként (üzenetváltásra, házi feladat megbeszélésére) használnak. A telefonos alkalmazások szórakozási célra történő felhasználása mellett (pl. fotó és videószerkesztő programok, Wattpad, Minecraft) ezek tényleges tanulási célra való alkalmazása is említésre került, amelyeket kifejezetten nyelvtanulás érdekében használnak a diákok (pl. Google Fordító, online szótárprogramok, Duolingo).

A résztvevők az anyanyelv mellett (86,7%) leginkább az angol nyelvet használják (80%) IKT tevékenységük alkalmával, és érdekes módon még azok a tanulók is leginkább angolul böngésznek az Interneten, akik az iskolában első idegen nyelvként a németet választották. Főképp az idősebb tanulók (13,3%) említették, hogy már nem is nagyon látogatnak magyar nyelvű oldalakat, mert ott amúgy sem találnak naprakész információkat az őket érdeklő témákban. Éppen ezért előfordul az is, hogy bizonyos esetekben csak a külföldi terminológiát ismerik, s nem tudják, vagy nincs használatban annak magyar nyelvű megfelelője:

„... a másik hobbim az a mountainbike-ozás, és azzal kapcsolatosan nézem a videókat, ezért van az, sokszor olyan is, hogy tehát a barátaimmal beszélgettünk a biciklik, biciklikről, és akkor egy angol, angol szót mondok helyette, mer csak angolul tudom a megfelelőjét [...], és nem tudom magyarul elmondani, mert az még nem tudom, hogy azt hogy hívják, csak angolul.” (T12, 15 év)

Az idegen nyelvi tartalmak és oldalak látogatása kapcsán a megkérdezettek többsége (86,7%) úgy véli, hogy ezek pozitív hatása leginkább a szóbeli készségfejlődés (beszéd, hallásértés) és a szókincs-elsajátítás terén érezhető. A film- és a videónézés esetében azt tapasztaltuk, hogy minél magasabb nyelvi szinten van valaki (jellemzően a 8. osztályosok, de a 6. osztályosok közül többen is) annál inkább célnyelven felirattal vagy felirat nélkül szeretik nézni azokat, hogy az idegen nyelv természetes hangzását élvezhessék:

„Hát, most..., régen felirattal néztem, de most már el tudom engedni a feliratot is, tehát már simán is tudom nézni és megértem.” (T12, 15 év)

A játékkonzolok, például az Xbox GTA5, használata eleve angol nyelvtudást feltételez, mert a programnak nincs magyar nyelvű változata. Továbbá az egyes játékok közötti angol nyelvű kisfilmek is ösztönzőleg hatnak a tanulók idegen nyelvi hallásértésére és szókincsfejlődésre:

„... abba nagyon sok az angol ugye, meg az Egyesült Államokban is játszódik és így a szókincsemet is egy kicsit meg így bő... kibővítette, meg ő... hát nem csak jó oldalát, de ő... meg úgy, úgy így az egész angol ezért hozzá kellett szoknom, mert nem nincs lefordítva magyarra és így, így inkább alkalmazkodnunk kellett.” (T10, 15 év)

Összességében a tanulók a digitális eszközök otthoni használata során tapasztalt szókincs- és szóbeli készségfejlődésük mellett, kisebb arányban ugyan (13%), de az alábbi területeken is pozitív változásokról számoltak be: kiejtés, olvasási készség, szövegértés, nyelvtan. Ezek alapján az látszik, hogy nemcsak a tanulási céllal történő kütyühasználat az, amelyek gyümölcsöző hatása lehet a fiatalok idegen nyelvi eredményességére.

3.3. Az intézményes nyelvtanulás során alkalmazott IKT eszközök

De mi a helyzet az intézményes nyelvtanítás során alkalmazott digitális eszközökkel? Az interjúk tartalmi elemzése során azt tapasztaltuk, hogy ritka a többféle digitális eszköz használata nyelvórán. A megkérdezett tanulók elmondása szerint úgy tűnik, hogy még mindig a CD- és az mp3-lejátszók a legnépszerűbb eszközök (73,3% és 20%), amelyeket a nyelvtanárok órán rendszerint használnak, főképp halláskészség-fejlesztés vagy tesztelés céljából. A projektor-számítógép/okostábla kombináció gyakori alkalmazását csupán két tanuló említette (13,3%), mégpedig PPT-k kivetítésére vagy kulturális témák bemutatására. Sokkal többen (40%) számoltak be arról, hogy sajnos ezeket az eszközöket egyáltalán nem használják nyelvórán, melynek oka az, hogy nem minden tanterem minősíthető IKT-val jól felszereltnek, vagy ha mégis, akkor a tanár nem preferálja a modern technológiák osztálytermi alkalmazását. Olyan esetet is említettek a tanulók, hogy a projektorhasználat ki is merül a tankönyvi vagy munkafüzeti oldalak kivetítésében:

„de akkor is csak azt, hogy kivetíti a munkafüzetet és akkor nagyobb látjuk vagy a könyvet.” (T15, 13 év)

Az okostelefonok órai használatáról csupán egy (5. számú) interjú esetén tettek említést a diákok, amikor ennek segítségével kellett feladatokat megoldaniuk:

(T2, 12 év): *„a hanganyag mindig gépen van, és akkor mindig úgy oldjuk meg a feladatot, hogy nálunk van a telefon.*

(T3, 12 év): *Igen, néha telefont elővehetünk, nézünk ilyen különféle oldalakat...*

(T2): *Mer elküldi a fájlt [a tanár órán].*

(Int.): *Emailben?*

(T2+3): *Nem. Messengeren”.*

Összességében azt láthatjuk, hogy a digitális eszközök órai használatának kérdése két dolog függvénye, tehát meghatározó lehet az intézmény IKT felszereltsége és a nyelvtanárok kérdéshez való hozzáállása. Ez utóbbira hatással van digitális kompetenciájuk szintje, motivációjuk és kreativitásuk:

„nagyon hiányzik már az az oktatási módszer [okostábla használata]. Amit most alkalmaznak, az számomra nagyon „hidegen” áll meg, [..]. Így nem is szeretek itt az iskolában angolul tanulni.” (T7, 13 év)

„Meg nagyon lassan haladunk. Szóval, hogyha használnánk, mondjuk digitális eszközöket, talán jobban is haladnánk előre.” (T8, 12 év)

3.4. Diákok véleménye a digitális eszközök tanórai használatáról

A megkérdezett tanulók nyitottak a digitális eszközök tanórai felhasználását illetően. Úgy vélik, hogy a laptop, a projektor és az okostábla mellett az okostelefon és a tablet is jól beilleszthető lenne az iskolai tanulási környezetbe. (Több esetben ezeket az eszközöket a diákok az általuk érdekesnek, hasznosnak tartott tevékenység megnevezése során implicit jelezték csak).

A nyelvórai kütyühasználattal kapcsolatos tanulói ötleteléskor alapvetően kétféle tevékenység típus rajzolódott ki: a tradicionális iskolai élethez, illetve a szabadidős elfoglaltsághoz köthető feladatvégzés. Az első csoportba sorolható tevékenységek elsődleges célja az idegen nyelvi készség-és nyelvi tartalomfejlesztés (értő és produktív szóbeli készségek, fordítás, szókincs, kiejtés). A másik csoportba azokat a tevékenységeket sorolhatjuk, amelyeket a tanulók szabadidejükben, alapvetően szórakozási céllal végeznek, például filmek és sorozatok nézése (66,7%), saját videók készítése és bemutatásuk (20%), különféle alkalmazások használata (26,7%), illetve csevegő programokon (Skype) keresztül megvalósuló (idegen nyelvi) kommunikáció. Az applikációk közül többen is kiemelték a Kahoot és a Duolingo programot, amelyeket szívesen használnának tanórán is okostelefonjukon vagy a tableten, emellett hasznosnak tartják az online és letöltött szótárprogramok vagy a Google Fordító alkalmazását is önálló munkavégzés során, például az idegen nyelvi szövegértés megkönnyítésére. Ezzel kapcsolatban az egyik tanuló említette, hogy akár vicces feladatokat is lehetne órán csinálni, amelyből sokat lehetne okulni:

(T3, 12 év): *„hogy keressünk szöveget, [...], és akkor azt bemásoltatjuk Google fordítóba és [...] mert mindig mondta a tanár, hogy ne Google fordítóval, mer ugye az nem mindig pontos, és mindenféle hülyeség jönne ki.”*

Valójában a második csoportba sorolt tevékenységekben is implicit benne vannak a tradicionális jellegű nyelvi fejlesztési célok, de mivel ezek indirekt módon jelennek meg, a tanulók nem megszokott órai feladatként tekintenek ezekre, sokkal nagyobb motiváló erőt tulajdonítva ezeknek.

A digitális eszközök órai használatának pozitívumai mellett kritikus észrevételeknek is hangot adott néhány tanuló, amelyek során kifejtették, hogy ezek alkalmazása magatartási problémákhoz is vezethet vagy elterelhetik a figyelmet a feladatvégzésről:

„Hát, igazándiból attól függ, mert ugye hát van egy-két ember, aki valószínűleg, hogyha digitális eszköz van, és elé kerül a sajátja, akkor nem biztos, hogy a feladatra fog figyelni, hanem hogy ő.. ki írt éppen.” (T2, 12 év)

Ellenpontként felvetődött a differenciálás problematikája is, ami abban áll, hogy egy nyelvi csoportban előfordul, hogy nem minden tanuló van azonos nyelvi szinten, s lesznek olyanok, akiknek túl nehéz pl. egy film szövegének megértése, mert nem tudja követni az eseményeket idegen nyelven:

„mert például van hogy aki [...] nem beszél annyira jó szinten az angolt, [...] tavaly félévkor jött egy lány, aki például németet tanult egy ideig és most még így ő is egy ilyen nagyon kezdőleges szinten tanulja az angolt, meg vannak mások, akik már nagyon jól beszélnek, [...] lehet, hogy valakinek bejön az, hogy egy sorozatot [...] nézünk esetleg angolul, [...] az bejön Á-nak, de Bé-nek már nem fog.” (T1, 12 év)

4. Következtetések

A tanulmányban megfogalmazott eredmények a kismintás kutatás következtében nem tekinthetők általános érvényűnek, ennek ellenére sok összefüggést találtunk egy korábbi, győri felső tagozatos általános iskolások körében végzett (N=394) azonos kérdésekre fókuszáló online kérdőíves felmérés eredményeivel (Boldizsár 2018). Ezek közül kiemelnék néhány egyező adatot:

- a fiatalok otthoni kedvező eszköz-ellátottsági szintjét;
- IKT kompetenciájukról alkotott jó véleményüket;

- az otthoni kütyühasználatra szánt időbeni nagy eltéréseket és az eszközök hétvégi még intenzívebb használatát;
- a leggyakrabban végzett szabadidős tevékenységek típusát (videó-, filmnézés; zenehallgatás);
- az otthoni kütyühasználat idegen nyelvre gyakorolt pozitív hatásait (szóbeli nyelvi készségek, illetve a kiejtés, szókincsgyarapodás terén);
- a tinédzserek nyitottságát a digitális eszközök tanórai használatát illetően (mind a tradicionális, mind pedig a szabadidős felhasználási formában).

Lényegesebb eltérést az otthoni eszközhasználat terén abban tapasztaltunk, hogy a kérdőíves felmérésben a diákok átlagosan sokkal több időt adtak meg a csetelés és a közösségi médiumokban való részvételüket illetően, mint az interjúkutatásban választ adó tanulók. Ezenkívül a nagyobb mintás kérdőíves kutatásban a tinédzserek a tanulási célból alkalmazott internet-felhasználásra fordított időt is külön kiemelték (31,9%), valamint a szabadidős kütyühasználat nyelvi előmenetelükre gyakorolt hatására vonatkozóan – a fent felsorolt pozitívumok mellett – a szóbeli és az írásbeli fordítási készségfejlődés jelentőségét is jócskán hangsúlyosnak ítélték (58,9% és 69,5%).

Az intézmények eszköz-ellátottságát illetően nagyon eltérő kép rajzolódott ki a kérdőíves és az interjúkutatás között. A kérdőívben ugyanis a tinédzserek kiemelték például az okostáblával való eszköz-ellátottság jó színvonalát (72,3%-uk szerint ez rendelkezésre áll a nyelvi termekben), amelyet a tanárok eltérő gyakorisággal ugyan, de alkalmaznak (ritkán: 31,7%; gyakran: 40,6%). Megítélésük szerint a számítógép-projektor kombináció iskolai jelenlétének aránya is jónak mondható (a tanulók 68,8%-a tesz erről említést a kérdőíves kutatásban), és ezeket is közel hasonló arányban alkalmazzák a nyelvtanárok, mint az előző okoseszközt (39,6%).

A tanulmány eredményei alapján az látszik, hogy az új technológiák akár szabadidős, akár oktatási körülmények közti felhasználása elősegíti a tanulók idegen nyelvi előmenetelének és digitális kompetenciájának fejlődését. Ezen a téren a diákok motiváltak, tudatosan állnak a kérdéshez, és igénylik ezek tanórába történő integrálását, sokkal inkább, mint ahogy az a jelenlegi pedagógiai gyakorlatban megvalósul. Sajnos az IKT eszközök, mint például az okostábla, a számítógép és a projektor felhasználási szintje, nagy eltérést mutat tanulócsopontonként és iskolánként is, és úgy tűnik, hogy a CD lejátszó még mindig a leggyakoribb eszközök egyike, amelyet nyelvórára fejlesztő céllal bevisznek a tanárok (lásd MOD 2016). Amikor a diákok véleményét kérdeztem, hogy milyen módon lehetne érdekesebbé, hasznosabbá tenni a nyelvórát digitális eszközök segítségével, többen csak a hagyományos nyelvfejlesztő tevékenységekben gondolkodtak, s nem mertek elrugaszkodni az iskolai élet adta merevnek tűnő keretektől.

A digitális eszközök tanórai felhasználása több előnnyel rendelkezik, mint hátránnyal (pl. Bucur–Popa 2017). Az idegen nyelvi fejlesztés mellett elősegítheti a csoportdinamika (együttműködés, versenyhelyzet) és a kreativitás fejlődését (például saját videók készítése), ugyanakkor lehetőséget teremt az egyéni haladásra is (pl. online tesztek, Duolingo. fordítóprogramok alkalmazása által). Néhány tanuló kiemelte a digitális eszközök környezettudatos felhasználásának távlati lehetőségét is, rámutatva arra, hogy a digitális tananyagok jól használhatók lennének a tankönyvek alternatívájaként, és szükségtelen mindent kinyomtatva megkapniuk. Érdemes megfontolni, hogy ne tiltsuk (vö. Ollé, In: B. Tier 2012) az okostelefonok, tabletek tanórai felhasználását, hanem gondoljuk át, hogy az idegen nyelvi óra mely részében, milyen célokra és tevékenységekre lehet ezek alkalmazásából előnyt kovácsolni, amellyel az esetleges eszköz-ellátottsági hiány is kompenzálható.

Irodalom

- Attewell, J. 2007. BYOD for Schools: Technical advice for school leaders and IT administrators. Brussels, Belgium: European Schoolnet.
http://www.eun.org/documents/411753/817341/BYOD_Technical_guide_full_v7.pdf/
(Letöltve: 2019.08.16.)
- Benedek A.–Horváth Cz. J.–Molnár Gy.–Nagy G. Zs.–Nyíri K.–Szabó E. M.–Tóth P.–Verebics J. 2013. Digitális pedagógia 2.0. Budapest: Typotex Kiadó.
https://www.typotex.hu/upload/book/5576/benedek_andras_digitalis_pedagogia_2_0_rezlet.pdf (Letöltve: 2019.08.16.)
- Boldizsár B. 2018. Students' Needs for Digital Devices in FL Classes. *International Journal of Arts and Sciences*, 10(1): 517–524.
- B. Tier N. 2012. Digitális készségek szerepe a tanulásban – IKT eszközök és az Internet. Interjú Ollé Jánossal. In: B. Tier N. (szerk.): *Alma a fán - Fókuszban a tanulás támogatása*. Budapest: Tempus Közalapítvány, 46–55.
http://www.tka.hu/docs/palyazatok/alma_a_fan_-_fokuszban_a_tanulas_tamogatasa_2014.pdf (Letöltve: 2018.02.14.)
- Bucur, N.-F.–Popa, O.-R. 2017. Digital Competence in Learning English as a Foreign Language-Opportunities and Obstacles. *The 12th International Conference on Virtual Learning ICVL 2017*. 257–263.
https://www.researchgate.net/publication/320558176_Digital_Competence_in_Learning_English_as_a_Foreign_Language-Opportunities_and_Obstacles
- Cetto, M. 2010. Technology and Second Language Teaching. *Brújula* 8(1): 119–121.
www.brujula.ucdavis.edu/files/2012/01/119-21_Vol8_EnRoute_Cetto.pdf
(Letöltve: 2018.05.18.)
- Czékman B.–Szabó F.–Somfalvi Z.–Maior E. 2017. Az IKT-val támogatott problémaalapú tanulás lehetőségei az idegennyelv-tanításban. In: Polonyi T.–Abari K. (szerk.): *Digitális tanulás és tanítás*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 69–82.
- Dancsó T. 2008. Az informatikai készségek vizsgálata néhány háttértényező tükrében. In: Csikos Cs. (szerk.): *VI. Pedagógiai Értékelési Konferencia. Program. Tartalmi összefoglalók*. Szeged: Szegedi Tudományegyetem, 25.
- Dörnyei Z. 2007. *Research methods in applied linguistics*. New York: Oxford University Press.
- Főző A. L. 2006. Szinkron és aszinkron kommunikáció IKT alapú oktatási projekteken. *Új Pedagógiai Szemle* 2006(1): 104–112.
- GfK Hungária. 2010. *Közel öt órát töltenek el naponta a fiatalok a számítógép és a televízió előtt*. GfK Group.
http://www.gfk.com/imperia/md/content/gfk_hungaria/pdf/press_h/2010/press_2010_10_26_h.pdf (Letöltve: 2018.03.05.)
- Hanczár G. 2006. *17 éves tanulók informatikai kompetenciája*. Doktori (PhD) értekezés. Budapest: ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola.
- IVSZ. 2017. *Ajánlások a digitális pedagógia szakmai és technológiai feltételrendszeréhez*. Digitális Mintaiskola Projekt.
<https://dpmk.hu/wp-content/uploads/2018/01/Aj%C3%A1nl%C3%A1sok-a-digit%C3%A1lis-pedag%C3%B3gia-felt%C3%A9telrendszer%C3%A9hez.pdf> (Letöltve: 2019.06.18.)
- Kárpáti A. 2003. Zelig a katedrán. Az e-learning szerepe a pedagógusképzésben. *Educatio* 3: 389–401.
- Kétyi A. 2016. Egy mobil nyelvtanulási applikáció használata és tapasztalatai a nyelvoktatásban. In: *Módszertani kísérletek*. Budapesti Gazdasági Egyetem, 63–710.

- Kétyi A. 2017. A digitális hype-on túl: a 21. századi tanár digitális eszköztára. *Prosperitas* 4(4): 57–80.
- Kósa É.–László M. 2010. *Fiatalok a virtuális világban: adatok egy változó világról. Az internet hatása a gyermekekre és a fiatalokra.* Előadás.
http://www.budapestedu.hu/data/cms103449/KE_LM_SIP2010_V6_final_2.pdf
(Letöltve: 2018.09.22.)
- M. Fazekas Á.–Cs. Czahesz E. 2011. Középiskolás tanulók számítógép- és internethasználati szokásai. *Iskolakultúra* 8–9: 120–134.
- MITJ. 2007. *Magyar Információs Társadalom Éves Jelentés 2006.* Budapest: ITTK.
- MOD. 2016. *Magyarország Oktatási stratégiája.*
<http://www.kormany.hu/download/0/cc/d0000/MDO.pdf> (Letöltve: 2018.10.18.)
- Molnár Gy. 2011. Az információs-kommunikációs technológiák hatása a tanulásra és oktatásra. *Magyar Tudomány* 172(9): 1038–1047.
http://epa.oszk.hu/00600/00691/00093/pdf/mtud_2011_09_1038-1047.pdf
(Letöltve: 2018.18.17.)
- Polónyi I. 2017. A válasz: az IKT az iskolában – de mi volt a kérdés? *Educatio* 26(2): 257–271.
DOI: 10.1556/2063.26.2017.2.8.
- R. Tóth K.–Molnár Gy. 2009. A jövő tanárainak IKT ismeretei és elvárásai. *Pedagógusképzés* 7(1): 25–41.
- Shear, L.–Gallagher, L.–Patel, D. 2011. ITL Research 2011 Findings: Evolving Educational Ecosystems. In: *Innovative Teaching and Learning Research 2011.*
<https://www.european-agency.org/sites/default/files/itlresearch2011findings.pdf>
(Letöltve: 2019.09.06.)
- Sikné Lányi C. 2000. 12–14 éves tanulók számítógép-használata. *Magyar Pedagógia* 100(3): 331–342.
- Sós M. 2005. 10–14 éves diákok számítógép-használati szokásainak vizsgálata. *Új Pedagógiai Szemle* 55(11): 83–99.
- Szabó E. M. 2013. A Laterna Magicától az okostelefonig. Az online nyelvtanulás és nyelvtanítás egy lehetséges modellje. (5. fejezet). In: Benedek A.–Horváth Cz.J.–Molnár Gy.–Nagy G.Zs.–Nyíri K.–Szabó E.M.–Tóth P.–Verebics J. (szerk.): *Digitális pedagógia 2.0.* Budapest, Typotex Kiadó.
https://www.typotex.hu/upload/book/5576/benedek_andras_digitalis_pedagogia_2_0_rezlet.pdf (Letöltve: 2018.08.17.)
- Török B. 2001. A diákok számítógép-használati szokásai – internetezés és elektronikus levelezés. *Új Pedagógiai Szemle* 51(7–8.): 105–122.
- Turcsányi-Szabó M.–Abonyi-Tóth A. 2015. *A digitális írástudás fejlesztésének lehetőségei.* Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
<http://dl-sulinet.educatio.hu/download/letoltheto-dokumentumok/Digitalis-irastudas.pdf>
(Letöltve: 2019.09.11.)
- UNESCO (2003). *Communiqué. Ministerial Round Table on "Towards Knowledge Societies".* Paris: UNESCO.
http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/wsis_geneva_prepa_ministerial_round_table_communique.pdf (Letöltve: 2018.05.23.)

1. sz. melléklet

Tanulói alapinformáció (osztály, életkor, nem; idegen nyelvi tanulmányok: hány éve, mely idegen nyelve(ke)t tanulja intézményi keretek között, illetve egyéb formában)

- 1) Mely digitális eszközökhöz van otthon hozzáférése? (saját, közösen használt)
- 2) Mennyi időt töltesz ezekkel az eszközökkel egy átlagos nap vagy hétvégén?
- 3) Milyen tevékenységekre használod a digitális eszközöket?
- 4) Milyen nyelve(ke)t használsz leginkább Internetezéskor, az egyes applikációkkal, játékprogramokkal való időtöltéskor?
- 5) Az idegen nyelvi tartalom mennyiben segíti nyelvtudásod fejlődését? (szóbeli, írásbeli készségek, szókincs, nyelvtan, kiejtés stb.)
- 6) (Pozitív válasz esetében) Milyen téren érzed a legnagyobb fejlődést?
- 7) Kérlek, értékeld digitális műveltségedet, és próbáld meg egy kicsit részletezni, hogy mit tudsz elvégezni az új médiumok felhasználásával!
- 8) Az iskolai idegen nyelv-tanulás során milyen digitális eszközöket használtok tanórán? Milyen rendszerességgel használjátok ezeket?
- 9) (Pozitív válasz esetén) Mit gondolsz ezek hasznosságáról?
- 10) Milyen digitális eszköz bevonásával lehetne még színesebbé, hasznosabbá tenni a nyelvórákat a hatékony nyelvtudás megszerzése érdekében?
- 11) A rendelkezésedre álló digitális eszközöket milyen tevékenységekre lehetne még használni nyelvórákon? Légy kreatív! Ötleted, javaslatod fejtsd ki részletesen!